

Warszawa, dnia 5.08 2015 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

BM-1-041-284/15/2
DSO-1-071-57/15
Dot. BPS/043-78-3381/15
MMP: 150807-00100

SEKRETARIA
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn.: 10.08.15
nr: 5004
podpis: *Amily*

GABINET MARSZAŁKA SENATU

Wpłynęło dn.: 7.08.15
nr: 3242
podpis: *Borusewicz*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Odpowiadając na oświadczenie złożone przez Państwa senatorów podczas 78. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 lipca 2015 r., poświęcone problemowi odbierania rodzicom dzieci przez Sąd Rejonowy w Nisku, uprzejmie informuję.

Prawo dziecka do wychowania w rodzinie naturalnej zagwarantowane zostało w przepisach szeregu aktów prawnych rangi międzynarodowej, w tym w stanowiącej swoistą „konstytucję” praw dziecka - Konwencji o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z dnia 23 grudnia 1991 r., Nr 120, poz. 526 ze zm.), ratyfikowanej przez Polskę.

Przepis art. 9 ust.1 Konwencji nakłada na państwa - strony obowiązek realizacji tego prawa poprzez zapewnienie, aby dziecko nie było oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli. Autonomia rodziny, pomimo silnego jej akcentowania w Konwencji, nie może jednak iść tak daleko, aby uniemożliwiała ingerencję ze strony czynników zewnętrznych w sytuacji, gdy takie działanie jest niezbędne w celu zapobieżenia niekorzystnej sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie.

Oddzielenie dzieci od rodziców dopuszczalne jest jedynie w przypadkach, gdy sąd opiekuńczy zdecyduje zgodnie z obowiązującym prawem, po przeprowadzeniu stosownego postępowania, że taka izolacja jest konieczna ze względu na najlepiej pojęte interesy dziecka.

Decyzja w tym zakresie może być konieczna szczególnie w przypadkach nadużyć lub zaniedbań ze strony rodziców. Jeżeli zatem w sytuacji nienależytego wykonywania przez nich władzy rodzicielskiej zagrożone zostaje dobro dziecka, wówczas konieczna jest ingerencja sądu. Podstawę do interwencji sądu opiekuńczego stanowi przepis art.109 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 583) zwanej dalej:

K.r.o., który daje sądowi możliwość skorzystania z szerokiego wachlarza środków zaradczych.

Przepis art. 109 K.r.o. zezwala sądowi opiekuńczemu na wydanie odpowiednich zarządzeń, jeżeli dobro dziecka jest zagrożone.

Uzasadnieniem do podjęcia przez sąd decyzji o odizolowaniu dziecka od środowiska rodzinnego w celu należytej ochrony jego dobra jest całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego. Dlatego przed jej podjęciem konieczne jest poczynienie ustaleń co do zaistnienia przesłanki w postaci zagrożenia dobra dziecka. Badanie przez sąd opiekuńczy przyczyn zaistniałego stanu zagrożenia jest niezbędne w kontekście doboru właściwych środków ingerencji w zakres władzy rodzicielskiej.

Jednym ze środków, z którego może skorzystać sąd opiekuńczy w przypadku zagrożenia dobra dziecka, jest umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Ocena co do zasadności ingerencji w zakres władzy rodzicielskiej lub opieki sprawowanej nad dzieckiem należy do właściwości sądu orzekającego w danej sprawie.

Wymaga podkreślenia, że weryfikacja oceny dokonanej przez Sąd Rejonowy w Nisku przy rozpoznawaniu spraw dotyczących odizolowania dzieci od rodziny i umieszczenia ich w pieczy zastępczej - w trybie uprawnień nadzorczych należących do kompetencji Ministra Sprawiedliwości nie jest możliwa. Obszar wskazanej działalności sądów zastrzeżony jest do sfery orzeczniczej, która wykracza poza zakres czynności nadzorczych (art. 9b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - *Prawo o ustroju sądów powszechnych* t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 133, z późn. zm.), zwanej dalej: u.s.p.

W oparciu o posiadane przez Ministerstwo Sprawiedliwości dane statystyczne wskazać należy, że w latach 2010 - 2014 i I półroczu 2015 r. do Sądu Rejonowego w Nisku wpłynęło łącznie o pozbawienie, zawieszenie i ograniczenie władzy rodzicielskiej: 61 spraw w 2010 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 44 sprawach, w stosunku do 66 małoletnich, 64 sprawy w 2011 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 51 sprawach, w stosunku do 88 małoletnich, 52 sprawy w 2012 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 33 sprawach, w stosunku do 98 małoletnich, w 52 sprawach w 2013 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 17 sprawach, w stosunku do 27 małoletnich, 35 spraw w 2014 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 34 sprawach, w stosunku do 49 małoletnich, a 25 spraw w I półroczu 2015 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 14 sprawach, w stosunku do 20 małoletnich. Przytoczone dane nie wskazują

w ilu sprawach o pozbawienie, zawieszenie i ograniczenie władzy rodzicielskiej doszło do ingerencji we władzę rodzicielską poprzez odebranie dzieci rodzicom. Natomiast liczba spraw o pozbawienie władzy rodzicielskiej, która wpłynęła do Sądu Rejonowego w Nisku w omawianym okresie wyniosła: w 2010 r. - 11, w 2011 r. - 15, w 2012 r. - 8, w 2014 r. - 21, a w I półroczu 2015 r. - 7.

Jednocześnie liczba małoletnich, co do których wykonywano orzeczenie o umieszczeniu w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, jak i oczekujących na umieszczenie oraz wobec, których zarządzono umieszczenie w rodzinie zastępczej, w tym oczekujących na umieszczenie (orzeczenia dotychczas niewykonane) wynosiła odpowiednio: w 2010 r. - 40 i 28 małoletnich, w 2011 r. - 27 i 30 małoletnich, w 2012 r. - 27 i 30 małoletnich, w 2013 r. - 34 i 29 małoletnich, w 2014 r. - 39 i 31 małoletnich, a w I półroczu 2015 r. - 35 i 37 małoletnich.

Z ewidencji wybranych spraw rodzinnych z zakresu spraw cywilnych z wyłączeniem spraw nieletnich wynika, że do Sądu Rejonowego w Nisku w latach 2010 - 2014 i I półroczu 2015 r. wpłynęły o przysposobienie: 3 sprawy w 2010 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 2 sprawach, 7 spraw w 2011 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 8 sprawach (większa liczba załatwień niż wpływu wynika z pozostałości spraw z ubiegłego roku), 2 sprawy w 2012 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 1 sprawie, 3 sprawy w 2013 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 3 sprawach, 3 sprawy w 2014 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 3 sprawach i 2 sprawy w I półroczu 2015 r., z czego uwzględniono wniosek w całości lub w części w 1 sprawie. We wskazanym okresie w Sądzie Rejonowym w Nisku nie odnotowano spraw o przysposobienie małoletnich przez osoby zamieszkałe za granicą.

Dane statystyczne dotyczące pozbawienia i ograniczenia władzy rodzicielskiej ze względu na stosowanie przemocy w rodzinie w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. - *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) pozyskiwane są od dnia 1 stycznia 2014 r. W wymienionym okresie nie odnotowano spraw tego rodzaju w Sądzie Rejonowym w Nisku.

Ponadto informuję, że w sprawozdaniach statystycznych pozostających w dyspozycji Ministerstwa Sprawiedliwości wskazana jest ogółem liczba małoletnich, wobec których zarządzono umieszczenie w rodzinie zastępczej oraz liczba małoletnich, którzy oczekują na umieszczenie. Dane te nie zawierają wyodrębnienia przypadków, w których doszło do rozdzielenia rodzeństwa poprzez umieszczenie w różnych placówkach.

Ministerstwo Sprawiedliwości nie posiada danych statystycznych odnośnie liczby przypadków dotyczących pozbawienia bądź ograniczenia władzy rodzicielskiej nad dziećmi przewlekle chorymi bądź niepełnosprawnymi.

Odpowiadając na pytanie dotyczące skarg na Sąd Rejonowy w Nisku odnośnie odebrania dzieci przestępcom w okresie ostatnich pięciu lat wyjaśniam, że skargi, które wpływają do resortu nie są kwalifikowane według wskazanego kryterium.

W wymienionym okresie do Wydziału Skarg i Wniosków Biura Ministra Sprawiedliwości wpłynęło 13 skarg na Sąd Rejonowy w Nisku w zakresie problematyki dotyczącej pozbawienia władzy rodzicielskiej i umieszczenia dzieci poza rodziną, z których: 1 skargę przekazano Prezesowi Sądu Rejonowego w Nisku, celem załatwienia zgodnie z właściwością, 1 skargę przekazano do Departamentu Sądów, Organizacji i Analiz Wymiaru Sprawiedliwości (wystąpienie Pana Janusza Wojciechowskiego - posła do Parlamentu Europejskiego z dnia 7 lipca 2015 r.), na 1 skargę Wydział Skarg i Wniosków udzielił odpowiedzi, a 10 skarg pozostawiono w aktach bez nadania dalszego biegu z uwagi na: przesłanie ich tylko do wiadomości Ministerstwa (8 skarg), brak adresu osoby wnoszącej skargę (1 przypadek) oraz tożsamość skargi z wcześniej już załatwioną (1 przypadek).

Odnosząc się do kwestii związanych ze sprawą małoletnich dzieci rodziny B., które w trybie zarządzenia tymczasowego na czas trwania postępowania opiekuńczego zostały umieszczone w pieczy zastępczej - rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo - wychowawczej uprzejmie informuję, że przedmiotowa sprawa pozostaje w zainteresowaniu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Z oświadczenia rzecznika prasowego Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu ds. cywilnych zawartego na stronie internetowej wskazanej jednostki wynika, że sprawa dotycząca małoletnich dzieci rodziny B. prowadzona przez Sąd Rejonowy w Nisku pozostaje w toku.

Minister Sprawiedliwości nie posiada kompetencji w zakresie ingerowania w działalność orzeczniczą sądów (art. 9b u.s.p.).

Odnosnie wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego orzekającego w przedmiotowej sprawie należy wyjaśnić, iż warunkiem podjęcia przez Ministra Sprawiedliwości działań mających na celu zainicjowanie postępowania dyscyplinarnego jest stwierdzenie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez sędziego przewinienia dyscyplinarnego w postaci oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa lub uchybienia godności (art. 114 § 1 u.s.p.). Przewinienie dyscyplinarne polegające na oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa może dotyczyć jedynie przepisów

postępowania i to takich, które nie wiążą się z samym orzekaniem, a mają na celu tylko zapewnienie sprawnego przebiegu postępowania.

Przedstawione argumenty nie stanowią uzasadnionej podstawy do skorzystania przez Ministra Sprawiedliwości z uprawnienia wynikającego z art. 114 § 1 u.s.p.

W zakresie wniosku o skontrolowanie prawidłowości postępowania wobec dwójki małoletnich dzieci Pani Katarzyny M., uprzejmie informuję, że podjęcie działań nadzorczych mających na celu kontrolę postępowania we wskazanej sprawie - w oparciu o obecnie obowiązujące regulacje prawne w zakresie zasad sprawowania przez Ministra Sprawiedliwości zewnętrznego nadzoru administracyjnego - nie jest możliwe.

Odnosząc się do żądania wskazania, ilu sędziów wydawało w okresie ostatnich pięciu lat w Sądzie Rejonowym w Nisku orzeczenia w sprawach dotyczących pozbawienia lub ograniczenia władzy rodzicielskiej należy zauważyć, że orzeczenia sądowe, do których zaliczane są wyroki i postanowienia wydawane są w postępowaniu sądowym przez sąd rozpoznający sprawę, a nie sędziego. Ponadto w oparciu o dostępne dane statystyczne nie jest możliwe udzielenie odpowiedzi na powyższe pytanie. W sprawozdaniach statystycznych wykazywana jest liczba sędziów orzekających, ale z pominięciem poszczególnych kategorii spraw.

W kwestii zastrzeżeń dotyczących czynności kuratora sądowego zatrudnionego w Sądzie Rejonowym w Nisku wskazać należy, że czynności przeprowadzane w sprawie opiekuńczej, w szczególności wywiad środowiskowy i sprawozdanie z niego nie stanowią z reguły jedynej podstawy do ingerencji sądu rodzinnego w wykonywanie władzy rodzicielskiej. Podstawę taką stanowi całościowy obraz okoliczności świadczących o niewydolności opiekuńczo - wychowawczej rodziny i tym samym zagrożeniu dobra dziecka.

Przepisy K.r.o., jak również wydawane na jego podstawie orzeczenia sądu oparte są na przesłance dobra dziecka. Wskazana przesłanka winna determinować wszelkie działania i decyzje sądu opiekuńczego.

Ministerstwo Sprawiedliwości nie gromadzi informacji o stosunkach osobistych i rodzinnych kuratorów sądowych, stąd niemożliwe jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy kurator wykonujący czynności w sprawie będącej przedmiotem niniejszego oświadczenia należy do kręgu osób najbliższych sędziemu orzekającego w sprawie.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Wojciech Hajduk
PODSZEFETARZ STANU